

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

İMALAT SEKTÖRÜNDE LEASING AMAÇLI FON KULLANIMINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE USE OF FUND FOR LEASING PURPOSES IN THE MANUFACTURING SECTOR

Doç. Dr. Harun ÖĞÜNÇ¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımının maddi duran varlıklar üzerindeki etkisini belirlemektir. Ayrıca imalat sektöründe leasing amaçlı fon kullanımının Türk Lirası ve yabancı para cinsinden farklılık gösterme durumu ve ortalama çalışan sayısı ile leasing amaçlı fon kullanımı arasındaki ilişki durumu da çalışmanın diğer amaçlarıdır. Araştırmaya ilişkin veriler TCMB tarafından yayımlanan sektör bilançolarından elde edilmiştir. Araştırma kapsamında z testi, korelasyon analizi ve regresyon analizi yapılmış olup bu analizler için IBM SPSS programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımı arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ortalama çalışan sayısı ile leasing amaçlı fon kullanımı arasında ilişki kurulamamıştır. Ayrıca Türk Lirası cinsinden leasing amaçlı fon kullanımının yabancı para cinsinden fon kullanımına göre maddi duran varlıklar üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Leasing, İmalat Sektörü, TCMB, Regresyon.

JEL Sınıflandırma Kodları: M10, M40, M41.

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the effect of using Turkish Lira and foreign currency leasing funds on tangible assets in Turkey. In addition, the difference between the use of funds for leasing purposes in the manufacturing sector in terms of Turkish Lira and foreign currency, and the relationship between the average number of employees and the use of funds for leasing purposes are also the other objectives of the study. The data related to the research are obtained from the sector balance sheets published by the CBRT. Within the scope of the research, z-test, correlation analysis and regression analysis are performed, and IBM SPSS program is used for these analyses. According to the findings, a significant difference is determined between the use of funds for leasing purposes in Turkish Lira and foreign currency. A relationship could not be established between the average number of employees and the use of funds for leasing purposes. In addition, it is determined that the use of funds in Turkish Lira for leasing purposes has more impact on tangible assets than the use of funds in foreign currency.

Keywords: Leasing, Manufacturing Sector, CBRT, Regression.

JEL Classification Codes: M10, M40, M41.

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, ogunc@mehmetakif.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

Equities are often insufficient for businesses to invest and renew their current fixed assets. In this case, it is inevitable to obtain the funds needed from foreign sources. One of these sources of funds is the leasing method. Businesses can make leasing transactions in foreign currencies as well as in national currencies. Although it is also used in domestic sources, the use of foreign currency will be predominant, especially in fixed assets obtained from foreign sources. The aim of this study is to determine the effect of using Turkish Lira and foreign currency leasing funds on tangible assets in Turkey. In addition, the difference between the use of funds for leasing purposes in the manufacturing sector in terms of Turkish Lira and foreign currency, and the relationship between the average number of employees and the use of funds for leasing purposes are the other objectives of the study. The scope of the study is the manufacturing sector in Turkey, and the data of the said sector in 2021 has been taken into account.

Design/methodology/approach:

In the study, which was carried out based on the quantitative research method, the sectoral balance sheets of the manufacturing sector for the year 2021 published by the Central Bank of the Republic of Turkey were used. Within the scope of the manufacturing sector, a total of 95 sub-sectors were classified. Of these, data for 9 sub-sectors could not be reached, and 86 sub-sectors were examined. In the study, the use of funds for leasing purposes belonging to the manufacturing sub-sectors has been examined and it has been determined that there are funds in Turkish Lira (TL) and Foreign Currency (FC). However, since there is no use of funds for leasing purposes in TL and FC in 8 sub-sectors, analyzes were made on 78 sub-sectors. IBM SPSS software was used in the analysis and the statistical significance limit was accepted as $p < 0.05$. Mann Whitney U test was applied to determine whether the use of funds differed in terms of currency. Then, correlation analysis was conducted to determine whether there is a statistically significant relationship between the average number of employees in the manufacturing sub-sectors and the use of funds for leasing purposes in these sectors. In this context, "Total Number of Employees/Total Number of Firms" data was used while calculating the average number of employees. Multiple linear regression analysis was carried out to measure the effect of leasing fund use on buildings, facilities, machinery and devices, vehicles, fixtures and investments in progress, which are included in tangible fixed assets and included in the scope of leasing. Therefore, the hypotheses of the research were formed as follows. H₁: The use of funds for leasing purposes in the manufacturing sub-sector differs in terms of currency. H₂: There is a relationship between the average number of employees in the manufacturing sub-sectors and the use of funds for leasing purposes in these sectors. H₃: The use of funds for leasing purposes in TL has more impact on tangible assets than the use of funds for leasing purposes in FC.

Findings:

The difference between the funds used for leasing purposes and the currency type has been examined. The Mann Whitney U test was applied since the data on the leasing amounts did not show a normal distribution. In the light of the findings obtained, it was determined that the use of funds for leasing purposes in TL and FC in the manufacturing sub-sectors showed a statistically significant difference ($p < 0.05$). The relationship between the average number of employees and the use of funds for leasing purposes in these sectors has been examined. Spearman correlation test was applied since the data of the average number of employees did not show normal distribution. In the light of the findings, it has been determined that there is no statistically significant relationship between the average number of employees in the manufacturing sub-sectors and the use of funds for leasing purposes in both TL and FC. In order to measure the effect of leasing funds in TL and FC on the amount of tangible fixed assets, the amount of tangible fixed assets was determined first. In this context, lands and plots that are not directly involved in leasing, underground and surface improvements, advances given, as well as other intangible assets and depreciation are excluded. In the regression analysis, logarithmic transformation was applied to the data to ensure the normal distribution condition. As a result of the analysis, it was determined that the model created explained 59.5% of the change in the dependent variable. It has been determined that the use of funds for leasing purposes in TL affects the amount of tangible fixed assets at the level of approximately three times the use of funds in FC.

Conclusion and Discussion:

One of the biggest obstacles for businesses to make investments is the limited financial possibilities of the investment in question or the difficulty of payment conditions. Leasing is one of the ways businesses that do not consider investing with their own resources or whose own resources are not sufficient to invest. In this study, the situation of the use of funds for leasing purposes in the manufacturing sector was examined. It was determined that the use of funds in foreign currency and TL showed a statistically significant difference. In addition, a significant relationship could not be determined between the average number of employees in the sub-sectors of the manufacturing sector and the currency of the funds used for leasing purposes. Finally, it has been determined that the use of TL denominated leasing funds has a greater effect on tangible fixed assets than those in foreign currency. Although this research is important in that no research on the use of funds for leasing purposes has been reached before, it presents a limited view in terms of examining only the data of the manufacturing sector for 2021. Making a comparative analysis with other sectors will be useful in terms of revealing a broader perspective.

1. GİRİŞ

İşletmeler mevcut durumlarını korumak, kullandıkları teknolojiyi geliştirmek veya büyüme amacıyla çeşitli yatırımlar yapmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bu yatırımlar içerisinde maddi duran varlık yatırımları oldukça büyük bir paya sahiptir. Özellikle imalat ve hizmet sektörlerinde bu tür yatırımların büyüklüğü ve yenilenme gerekliliği dikkat çekmektedir. Burada yatırımı gerekli kılan hususlar arasında eskime veya yıpranma ile gerek teknolojik açıdan gerekse tüketici talebi açısından demode olma durumları öne çıkmaktadır. Örneğin bir konaklama işletmesini ele alacak olursak kullanılan yataklar konfor gerekliliği açısından zaman içerisinde eskiyecek ve yenilenmesi gerekecektir. Benzer şekilde, aynı konaklama işletmesi konukları otel ile havaalanı arasında taşırken kullandığı taşıtları yenilemesi gerekecektir. Söz konusu yatırımların öz kaynaklarla finanse edilmesi de bir seçenek olmakla birlikte yaygın bir şekilde yabancı kaynaklardan faydalanılması gerektiği su götürmez bir gerçektir. Yabancı kaynakların kullanımı ise elde edilen fonun maliyeti ve bu fonun kullanım koşulları açısından farklılık taşımaktadır. Özellikle maddi duran varlıklar için elde edilen fonun geri ödeme süresi, yatırımın geri dönüşüyle ilişkili şekilde uzun sürelere yayılmak durumundadır. Dolayısıyla sözü edilen hususlarda sağladığı fayda nedeniyle leasing yöntemi oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Yukarıda sayılanların yanında vergisel olarak sağladığı avantajlar da leasing işlemlerinin önemini artırmaktadır. 27.12.2011 tarihli ve 28155 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yasal düzenleme neticesinde bazı yatırım mallarında %1 oranında KDV uygulanıyor olması, leasing yoluyla yatırım yapan işletmeler için önemli bir fayda sağlamaktadır.

Bu çalışmada imalat sektöründe Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımının maddi duran varlıklar üzerindeki etkisi, imalat sektöründe leasing amaçlı fon kullanımının Türk Lirası ve yabancı para cinsinden farklılık gösterme durumu ve bu sektörde ortalama çalışan sayısı ile leasing amaçlı fon kullanımı arasındaki ilişki durumu araştırılmıştır.

2. LEASING

İşletmelerin yaşam sürelerinin uzunluğunda; gelişmenin, ilerlemenin ve büyümenin hatta mevcut durumu korumanın bile çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Bunların sağlanabilmesi ise yatırım kararlarının doğru bir şekilde alınmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Hangi özelliklere sahip hangi varlıklar hangi koşullarda elde edilecek şeklindeki sorulara verilecek yanıtlar, işletmelerin sürekliliğinde ve kârlılığında önem arz etmektedir. Yatırım kararları alınırken, yapılacak yatırımın sağladığı fayda ile bu yatırım için katlanılacak maliyetin uyumlu bir görünüm sergilemesi gerekmektedir. Dolayısıyla elde etme koşulları açısından işletmenin farklı alternatifleri değerlendirmesi gerekmektedir. Bu noktada önemli ve yaygın bir yöntem olan leasing öne çıkmaktadır.

Leasing, bir malın kullanım hakkını belirli bir kira bedeli karşılığında belirli bir süre için kiralama işlemidir. Kiracı işletme, kiralama süresi sonunda söz konusu varlığı satın alarak kullanım hakkının yanında mülkiyet hakkına da sahip olabilmektedir (Ayдын, 2008, s. 361).

“Leasing, kiralayan olarak isimlendirilen varlık sahibi ile kiracı olarak isimlendirilen kullanıcı arasında yapılan bir sözleşmedir.” Bu sözleşme kapsamında üreticiden kiracının seçtiği ve mülkiyeti kendisinde kalmak üzere kiralayanın satın aldığı, kullanım hakkını ise belirli bir kira ödemesi karşılığında kiracıya bırakan bir işlem söz konusudur. Her türlü taşınır ve taşınmaz mal leasing konusu olabilirken marka, patent, lisans hakkı ve yazılım gibi maddi olmayan haklar leasing kapsamında değerlendirilemez. Ayrıca leasing kapsamındaki varlığın bağımsız nitelikte olması ve üzerinden amortisman ayrılabilmesi gerekmektedir (Sevil, 2019, s. 8-9). Dolayısıyla maddi olmayan duran varlıkların yanı sıra amortisman ayrılmayan arazi ve arsaların da leasing kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sermaye birikimi yetersiz düzeyde kaldığı için yüksek teknoloji kullanımının yaygınlaşmasında leasing önemli bir rol oynamaktadır. Leasing yönteminin bilgisayar, tarım makineleri ve üretim makinelerinin yanı sıra fotokopi makinesinden uçağa kadar çok geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Uygulamada faaliyet kiralaması ve finansal kiralama olmak üzere temel iki tür kiralama işlemi söz konusu olmaktadır (Şişman ve Şişman, 2017, s. 145-146). Faaliyet kiralamasının amacı, kullanıcılara bir varlığın faydalı ömründen daha kısa süre için faydalanma imkânı sunmaktır. Faaliyet kiralaması, sözleşmenin erken sonlandırılmasına imkân vermekte olup teknolojik açıdan yetersiz kalan varlıkların geri verilmesine olanak tanımaktadır (Parasız, 1990, s. 28). Faaliyet kiralamasında leasing konusu olan malın ekonomik ömrü kiralama süresini aşmakta ve ödeme bedelleri maliyet bedelinin altında kalmaktadır. Leasing konusu mala ait mülkiyet hakkının leasing şirketinde kalması, kiralanan malların denetiminin kiracıda kalması ve kira süresi sonunda malın mülkiyetini kiracının isteğine bağlı olarak kiracıya verilebilmesi durumunda ise finansal kiralama işlemi söz

konusu olmaktadır. Bu yöntemde, sözleşmede belirlenen süre sona ermeden finansal kiralama işlemi sonlandırılmamaktadır (Şişman ve Şişman, 2017, s. 147).

Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS) 16 Kiralamalar bölümü 62'inci maddesinde bir kiralamanın finansal kiralama olarak nitelendirilebilmesi için varlığın mülkiyetinden kaynaklanan tüm risk ve getirilerin önemli ölçüde devredilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aksi durumda söz konusu kiralamanın faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılması gerektiği ifade edilmiştir. Yine TFRS 16'da yer alan 63'üncü madde, bir kiralamanın finansal kiralama kapsamında sayılabilmesi için tek başına veya birlikte sağlaması gereken koşulları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Kiralanan varlığın mülkiyetinin, kiralama süresinin sonunda veya daha önce kiracıya devredilmesi,
- Kiralanan varlığın, "opsiyonun kullanılabilir hale geldiği tarihteki gerçeğe uygun değerinden yeterince düşük olması beklenen bir fiyattan satın alma opsiyonuna sahip olan kiracının, kiralama sözleşmesinin başlama tarihinde bu opsiyonu kullanacağından makul ölçüde emin olması",
- Kiralanan varlığın mülkiyeti devredilmese bile söz konusu varlığın ekonomik ömrünün büyük bir kısmının kiralama süresi tarafından kapsanması,
- Kiralama sözleşmesinin başlama tarihinde, söz konusu varlığa ait kira ödemelerinin bugünkü değerinin gerçeğe uygun değerinin tamamına yakın bir tutarda olması,
- Kiralanan varlığın, üzerinde büyük değişiklikler yapılmadığı sürece yalnızca kiracının kullanabileceği özel bir yapıya sahip olması.

Genel olarak yukarıdaki bölümlerde belirtilmiş olan finansal kiralama ile faaliyet kiralaması arasındaki farklılıklar ise aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 1. Finansal Kiralama ile Faaliyet Kiralamasına Ait Karşılaştırma

Finansal Kiralama	Faaliyet Kiralaması
Kira sözleşmesi orta veya uzun süreli olmaktadır.	Kira sözleşmesi kısa süreli olmaktadır.
Kira sözleşmesi sona erdiğinde kiralanan malın mülkiyeti kiracıya geçer.	Kira sözleşmesi sona erdiğinde kiralanan malın mülkiyeti kiracıya geçmez.
Kiralanan mal, önceden belirlenen bir bedel karşılığında kiracıya satılabilir.	Kiralanan mal, önceden belirlenen bir bedel karşılığında satılmaz.
Toplam ödenen kira bedeli, kiralanan malın değerinden fazladır.	Toplam ödenen kira bedeli, kiralanan malın değerinden daha azdır.
Kiralanan malın bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.	Kiralana malın bakım ve onarım masrafları finansal kiralama şirketine aittir.
Kiralama hizmeti finansal kiralama şirketleri tarafından verilmektedir.	Kiralama hizmetini üretici veya tüccar vermektedir.

Kaynak: (Ercan, 2013, s. 65).

Yukarıdaki karşılaştırma kapsamında genel bir değerlendirme yapılması gerekirse; süre, mülkiyet, toplam kira bedelinin varlık değeri içindeki payı, bakım-onarım masraflarının muhatabı ve kiraya verenin kim olduğu açılarından finansal kiralama ile faaliyet kiralaması arasında farklılıkların olduğu söylenebilir. Genel olarak finansal kiralama işlemlerinin avantajlarını ise aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Türkiye İş Bankası, 2023):

- KDV avantajı,
- Operasyonel süreçlerde elde edilen kolaylık,
- Döviz ile borçlanma imkânı,
- KDV'yi taksitler halinde ödeme imkânı,
- Orta ve uzun vadeli finansman olanağı,
- Vergi avantajı,
- Öz kaynak kullanmadan yatırım yapma imkânı,
- Kira süresi boyunca sabit kira ödemeleri,
- Kiracının nakit akışına göre geri ödeme kolaylığı,
- Amortisman ayırma ve yeniden değerlendirme yapma imkânı,

- Farklı yatırım ölççeklerini finanse edebilme imkânı,
- Kira süresi bittiğinde sembolik bir tutar karşılığında mülkiyeti alabilme imkânı.

Yukarıda KDV avantajı, vergi avantajı ile amortisman ve yeniden değerlendirme imkânları, leasing işlemlerinin vergi yönünden işletmelere sağladığı avantajları temsil etmektedir. Bunun yanında öz kaynak kullanmadan yatırım yapma, döviz ile borçlanma, orta ve uzun vadeli borçlanma, sabit kira ödemeleri ve geri ödeme kolaylığı şeklinde ifade edilen maddeler ise borçlanma ve ödeme avantajlarını ortaya koymaktadır.

Leasing işlemlerinin işletmelere sağladığı faydalar göz önünde tutulduğunda söz konusu imkanlardan ne ölçüde yararlandığı da incelenmeye değer bir durumdur. Bu kapsamda leasing işlemlerinin yıllık hacmi açısından ülkelerin sıralaması yapıldığında ilk 30 ülkenin durumu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2. Yıllık Leasing Hacmi Açısından İlk 30 Ülkenin Leasing Sıralaması

Sıralama	Ülke	Yıllık Leasing Hacmi (2021) (Milyar USD)	Yıllık Leasing Oranı (2021) (%)	2020-2021 Değişim Oranı (%)
1	ABD	472,97	32,96	7,40
2	Çin	341,46	23,80	10,71
3	İngiltere	91,97	6,41	14,32
4	Almanya	90,44	6,30	21,85
5	Japonya	64,82	4,52	8,71
6	Fransa	59,63	4,16	12,50
7	İtalya	34,45	2,40	25,61
8	Kanada	30,63	2,13	6,93
9	Avustralya	26,71	1,86	7,65
10	İsveç	25,51	1,78	30,16
11	Tayvan	23,02	1,60	23,40
12	Polonya	21,94	1,53	25,62
13	Rusya	17,00	1,18	-
14	Kore	14,5	1,01	12,14
15	İsviçre	13,82	0,96	-2,58
16	Danimarka	11,62	0,81	4,97
17	İspanya	11,51	0,80	29,98
18	Avusturya	9,57	0,67	2,07
19	Kolombiya	8,81	0,61	36,00
20	Norveç	8,46	0,59	12,98
21	Belçika	8,37	0,58	13,04
22	Hollanda	8,26	0,58	4,00
23	Meksika	6,79	0,47	2,30
24	Brezilya	5,92	0,41	72,20
25	Çek Cumhuriyeti	5,15	0,36	15,37
26	Şili	4,94	0,34	37,50
27	Porto Riko	4,69	0,33	636,00
28	Türkiye	4,29	0,30	48,15
29	Finlandiya	4,00	0,28	-7,50
30	Portekiz	3,64	0,25	5,53
Toplam		1434,89	100	

Kaynak: (Solifi, 2023).

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye'nin leasing işlemlerini yatırımlarında oldukça düşük tutarda kullandığı ve bunun sonucunda ilk 30 ülke arasında 28. sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye'yi Finlandiya ve Portekiz takip ederken ilk

sırada yer alan ABD ve onu takip eden Çin'in söz konusu ülkeler baz alındığında toplam içerisindeki payı %56,76 düzeyindedir. Türkiye'nin ise binde üç oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir. Buna karşılık bir önceki yıla göre değişim oranlarına bakıldığında Türkiye'deki leasing işlemlerinde %48,15 düzeyinde bir artış ortaya çıktığı görülmektedir.

Türkiye'deki durumu daha detaylı bir şekilde ortaya koymak amacıyla sektörler açısından 2021 yılına ait leasing işlemlerinin dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Finansal Kiralama İşlemlerinin Sektörlere Göre Dağılımı (2021 Yılı)

	Brüt İşlem Hacmi (Bin TL)	Brüt İşlem Hacmi (%)	Brüt İşlem Hacmi (Bin USD)	Brüt İşlem Hacmi (Bin Euro)	İşlem Sayısı	Müşteri Sayısı
İmalat Sektörü	18.565.115	51,4	2.039.086	1.737.293	8.121	5.969
Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	767.153	2,1	69.399	60.100	151	114
Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	939.289	2,6	106.852	89.584	396	279
Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayii	884.555	2,4	94.100	79.083	630	443
Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayii	4.841.994	13,4	542.136	462.784	1.277	888
Deri ve Deri Ürünleri Sanayii	92.309	0,3	10.130	8.562	69	52
Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayii	219.158	0,6	25.034	21.463	286	234
Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayii	864.264	2,4	95.062	82.054	283	199
Nükleer Yakıt, Petrol, Kömür Üretim Sanayii	69.056	0,2	6.944	10.119	31	28
Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif Sanayii	470.940	1,3	53.728	41.864	248	170
Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayii	1.253.969	3,5	139.779	119.021	680	518
Diğer Metal Dışı Madenler Sanayii	799.591	2,2	82.905	71.546	372	264
Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	2.487.429	6,9	277.398	235.632	1.657	1.286
Makina ve Teçhizat Sanayii	1.117.467	3,1	122.740	104.247	719	535
Elektrik ve Optik Aletler Sanayii	515.525	1,4	54.366	46.117	219	145
Ulaşım Araçları Sanayii	815.243	2,3	86.815	76.156	280	183
Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayii	1.025.006	2,8	111.656	93.449	641	507
Elektrik Gaz ve Su Kaynakları	1.402.168	3,9	160.042	135.513	184	124
Hizmet sektörü	15.458.292	42,8	1.729.456	1.476.263	9.895	6.220
İnşaat	6.485.646	17,9	724.608	618.650	3.860	2.870
Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Araç Servis	2.668.648	7,4	299.458	254.023	2.471	1.390
Otel ve Restoranlar (Turizm)	328.765	0,9	37.922	32.075	260	133
Taşımacılık Depolama ve Haberleşme	1.726.117	4,8	198.309	168.950	1.326	606
Finansal Aracılık	430.737	1,2	48.304	40.877	192	59
Emlak Kom. Kiralama ve İşl. Faaliyetleri	2.374.020	6,6	260.958	226.528	785	548
Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik	14.298	0,0	1.440	1.220	10	11
Eğitim	32.043	0,1	3.882	3.257	65	31
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	1.051.794	2,9	114.607	97.097	462	354
Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	341.830	0,9	39.510	33.197	458	212
İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	4.392	0,0	458	388	6	6
Tarım Sektörü	1.222.680	3,4	138.035	117.750	770	672
Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	1.195.806	3,3	134.984	115.132	746	656
Balıkçılık	26.874	0,1	3.050	2.617	24	17
Tüketici Konut Finansmanı	765.441	2,1	69.529	62.194	891	891
Diğer	122.828	0,3	13.431	11.215	76	52
Genel Toplam	36.134.356	100	3.989.537	3.404.715	19.753	13.804

Kaynak: (FKB, 2023).

Tablo 3 incelendiğinde işlem adedi açısından 9.895 adetle ve müşteri sayısı açısından 6.220 adetle en fazla hizmet sektöründe, sonrasında ise imalat sektöründe leasing işlemi ortaya çıktığı görülmektedir. Buna karşılık brüt işlem hacmi açısından hem Türk Lirası hem de yabancı para cinsinden işlemlerde en fazla imalat sektöründe, sonrasında hizmet sektöründe leasing işlemlerinin yer aldığı görülmektedir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Leasing üzerine gerçekleştirilen akademik çalışmalar araştırılmış ve Tablo 4'te belirtildiği şekilde altı farklı çalışma alanı veya türünde çalışmaların yapıldığı gözlenmiştir.

Tablo 4. Literatürde Leasing Üzerine Yapılan Çalışmalar

Çalışma Kapsamı/Türü	Yazar
Anket / Görüşme / Örnek Olay	Menderes ve Malkoç (2000a)
	Öncü vd. (2008)
	Çondur vd. (2008)
	Yıldırım vd. (2010)
	Öztoprak (2014)
	Gedik Göçer ve Macit (2019)
	Wang vd. (2020)
	Chang vd. (2021)
	Köse (2021)
	Derleme / Verilerin Sunumu
Parasız (1990)	
Menderes ve Malkoç (2000b)	
Ege vd. (2012)	
Kolpak vd. (2016)	
Çağlar vd. (2016)	
Şişman ve Şişman (2017)	
Kayhan (2022)	
Finansal Kiralama Sektörü / Enflasyon / Banka Kredileri	Kurt Cihangir (2021)
	Bıtrak (2022)
Finansal Performans / Kârlılık / Hisse Senedi Getirisi	Krishnan ve Moyer (1994)
	Koçyiğit ve Kılıç (2008)
	Ece ve Özdemir (2011)
	Turan Kurtaran (2016)
	Gürol (2018)
	Selimler ve Taş (2019)
	Kıracı ve Asker (2019)
	Alagöz ve Zaif (2020)
	Gör ve Bilici (2021)
	Koç (2022)
Gülcan (2022)	
Katılım Bankacılığı / Yeşil Finansman	Kacı (2020)
	Özcan ve Durmuşoğlu (2022)
	Sinan (2023)

Çalışma Kapsamı/Türü	Yazar
VUK / TMS / TFRS / FFMS / Muhasebeleştirme	Okka (1985)
	Köksal ve Beller (2013)
	Altıntaş (2013)
	Şengür (2013)
	Gökgöz (2013)
	Gönen ve Akça (2014)
	Duman vd. (2016)
	Ryabchenko vd. (2016)
	Cengiz (2017)
	Sabuncu (2017)
	Demirci ve Kıymaz Kıvraklar (2018)
	Yalçın (2019)
	Karahan (2019)
	Özdoğan ve Uygun (2020)
	Akdoğan ve Umut Erhan (2020)
	Kaya ve Utku (2021)
	Güdelci (2021)
	Arzova ve Şahin (2021)
	Dinç ve Bakacak (2021)
	Yenisu (2022)

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde leasing üzerine oldukça çok sayıda ve farklı konular açısından çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Söz konusu çalışmalar için belirli bir sınıflandırma yapıldığında en fazla çalışmanın Vergi Usul Kanunu (VUK), Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS), Faizsiz Finansal Muhasebe Standartları (FFMS) ve muhasebeleştirmeye yönelik yapıldığı; ardından finansal performans, kârlılık ve hisse senedi getirisi konularında bir yoğunluk olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca son yıllarda katılım bankacılığı ve yeşil finansman ile ilişkili şekilde leasing üzerine çalışmaların da yapıldığı belirlenmiştir. Ancak bu çalışmanın esasını oluşturan leasing amaçlı fon kullanımı kapsamına giren herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın literatürdeki boşluğu doldurma yönünde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. METODOLOJİ

4.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, imalat alt sektörlerinde leasing amaçlı fon kullanımının maddi duran varlık kalemleri üzerindeki etkisini; imalat alt sektörlerinde leasing amaçlı fon kullanımının Türk Lirası ve yabancı para cinsinden farklılık gösterme durumunu ve bu sektörlerde ortalama çalışan sayısı ile leasing amaçlı fon kullanımı arasındaki ilişki durumunu ortaya koymaktır.

Araştırma, imalat sektöründe faaliyet gösteren firmaları kapsamakta olup sadece Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan sektör bilançolarından faydalanılması ve 2021 yılına ait verilerin kullanılması çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Nicel araştırma yöntemine dayalı bir şekilde gerçekleştirilen çalışmada TCMB web sayfasında yayımlanan, imalat sektörüne ait 2021 yılı sektör bilançoları kullanılmıştır. Söz konusu yıldaki verilerin araştırma kapsamına alınmasının sebebi, çalışmanın yapıldığı tarihte mevcut en son yayımlanan verilerin 2021 yılına ait olmasıdır. İmalat sektörü kapsamında toplam 95 alt sektör sınıflandırılmıştır. Bunlardan 9 alt sektöre ait veriye ulaşılamamış ve 86 alt sektör incelenmiştir. Çalışmada imalat alt sektörlerine ait leasing amaçlı fon kullanımları incelenmiş olup Türk Lirası (TL) ve Yabancı Para (YP) cinsinden fon kullanımlarının olduğu belirlenmiştir. Ancak 8 alt sektörde Türk Lirası ve

yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımı olmadığı için 78 alt sektör üzerinden analizler yapılmıştır. Söz konusu fon kullanımlarının para cinsi açısından farklılık taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla non-parametrik bir test olan Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Ardından imalat alt sektörlerindeki ortalama çalışan sayıları ile bu sektörlerdeki leasing amaçlı fon kullanımları arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla non-parametrik bir test olan Spearman korelasyon testi uygulanarak korelasyon analizi yapılmıştır. Bu kapsamda ortalama çalışan sayısı hesaplanırken “Toplam Çalışan Sayısı/Toplam Firma Sayısı” verileri kullanılmıştır. Maddi duran varlıklar üzerinde leasing amaçlı fon kullanımının etkisini ölçmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Maddi duran varlıklarda leasing kapsamına giren binalar, tesis, makine ve cihazlar, taşıtlar, demirbaşlar ve yapılmakta olan yatırımlar dikkate alınmıştır. Analizlerde IBM SPSS 22 yazılımı kullanılmış ve istatistiksel olarak anlamlılık sınırı $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın hipotezleri ise aşağıda sıralanmıştır.

H₁: İmalat alt sektörlerinde leasing amaçlı fon kullanımları para cinsi açısından farklılık göstermektedir.

H₂: İmalat alt sektörlerindeki ortalama çalışan sayıları ile bu sektörlerdeki leasing amaçlı fon kullanımları arasında ilişki vardır.

H₃: Türk Lirası cinsinden leasing amaçlı fon kullanımları yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarına göre maddi duran varlıklar üzerinde daha fazla etkiye sahiptir.

Söz konusu hipotezlere ait yapılan analizlerin sonuçları ve bu sonuçlara ait değerlendirmeler aşağıda incelenmiştir.

5. BULGULAR

Araştırma kapsamında imalat sektörünün alt sektörleri incelenmiş olup söz konusu alt sektörler aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde gruplara ayrılmıştır.

Tablo 5. İmalat Alt Sektörlerine Ait Gruplar

Alt Sektör Grupları	Alt Sektör Sayısı	Firma Sayısı	Firma Sayısı %	Çalışan Sayısı	Çalışan Sayısı %
Gıda ürünlerinin imalatı	9	17.548	11,57	443.936	11,57
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	7	18.013	11,87	322.854	8,41
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	7	7.586	5,00	242.897	6,33
Elektrik teçhizat imalatı	6	5.591	3,69	193.789	5,05
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	5	13.974	9,21	271.338	7,07
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	5	5.944	3,92	100.347	2,61
Diğer imalatlar	5	4.895	3,23	63.544	1,66
Ana metal sanayii	5	3.577	2,36	164.238	4,28
Tekstil ürünlerinin imalatı	4	10.704	7,06	472.513	12,31
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	4	1.556	1,03	45.596	1,19
Motorlu kara taşıtı, treyler	3	3.509	2,31	206.273	5,38
Giyim eşyalarının imalatı	2	15.331	10,10	508.688	13,26
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	2	9.314	6,14	233.778	6,09
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	2	8.895	5,86	97.707	2,55
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı	2	3.349	2,21	54.930	1,43
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2	3.251	2,14	55.898	1,46
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2	3.157	2,08	86.755	2,26
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	2	917	0,60	25.313	0,66
Mobilya imalatı	1	9.101	6,00	149.440	3,89
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1	4.108	2,71	35.295	0,92
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	1	777	0,51	44.529	1,16
İçeceklerin imalatı	1	624	0,41	17.920	0,47
Toplam	78	151.721	100	3.837.578	100

Kaynak: (TCMB, 2023).

Tablo 5'te belirtildiği gibi çalışmada en fazla dokuz alt sektörü barındıran gıda ürünlerinin imalatına ilişkin alt sektör yer almaktadır. Sonrasında diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı yediser alt sektörle çalışmaya dahil edilmiştir. İçeceklerin imalatı, kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması, temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ile mobilya imalatı ise birer alt sektörle çalışmada yer edinmiştir. Firma sayısı açısından bakıldığında fabrikasyon metal ürünleri imalatı ilk sırada, gıda ürünlerinin imalatı ikinci sırada yer alırken çalışan sayısı açısından bakıldığında ise giyim eşyalarının imalatı ilk sırada, tekstil ürünleri imalatı ikinci sırada bulunmaktadır.

Analizler kapsamında kullanılacak olan ortalama çalışan sayısı, leasing tutarları ve maddi duran varlık tutarlarına ilişkin özet bilgiler ise Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Verilere Ait Özet Bilgiler

	Ortalama Çalışan Sayısı	Leasing (TL)	Leasing (YP)	Maddi Duran Varlık
N	78	78	78	78
Ortalama	37,62	147.395	447.577	11.166.927
Medyan	26,50	67.591	158.848	8.098.694
Standart Sapma	55,92	222.865,20	917.511,49	11.396.754
Minimum	5	818	539	45.481
Maximum	489	1.239.470	5.897.694	67.542.535

Araştırmada kullanılacak testin belirlenmesinde normallik testi ön koşul olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda öncelikle normallik testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Leasing Tutarları ve Ortalama Çalışan Sayısına Ait Normallik Testi Sonuçları

	df	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
		İstatistik Değeri	p	İstatistik Değeri	p
Leasing Tutarı (TL)	78	0,266	0,000	0,609	0,000
Leasing Tutarı (YP)	78	0,313	0,000	0,480	0,000
Ortalama Çalışan Sayısı	78	0,180	0,000	0,774	0,000

Araştırmanın ilk aşamasında leasing amaçlı kullanılan fonların para cinsine göre farklılık gösterme durumu incelenmiştir. Leasing tutarlarına ait veriler için yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş olup non-parametrik bir test olan Mann Whitney U testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur. Bu test, sürekli değişken niteliğindeki iki bağımsız grup arasındaki farklılığı test etmek amacıyla kullanılmaktadır (Uçar, 2006, s.99).

Tablo 8. Leasing Amaçlı Kullanılan Fonların Para Cinsine Göre Farklılık Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Z	p
Leasing Tutarı (TL)	78	67,50		
Leasing Tutarı (YP)	78	89,50	-3,041	0,002
Toplam	156			

Elde edilen bulgular ışığında imalat alt sektörlerinde Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dolayısıyla H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Söz konusu farklılığın ise yabancı para cinsinden leasing tutarı lehinde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu durum, leasing işlemlerinde yabancı paralı işlemlerin ağırlıkta olduğunu göstermektedir. Bunun altında yatan temel sebep ise leasing işlemlerine konu olan maddi duran varlıkların ağırlıklı olarak yurtdışından temin edilmesidir.

Araştırmanın ikinci aşamasında imalat alt sektörlerinde ortalama çalışan sayıları ile bu sektörlerdeki leasing amaçlı fon kullanımları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ortalama çalışan sayılarına ait veriler için yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiş olup non-parametrik bir test olan Spearman

korelasyon testi uygulanmış ve sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Bu test, değişkenlerin normal dağılım göstermediği durumlarda değişkenler arasındaki ilişkinin bulunma durumunu ve düzeyini ortaya koymak amacıyla uygulanmaktadır (İşler ve Sungur, 2006, s. 116).

Tablo 9. Ortalama Çalışan Sayısı ile Leasing Amaçlı Fon Kullanımı Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

		Leasing Tutarı (TL)	Leasing Tutarı (YP)
Ortalama Çalışan Sayısı	Korelasyon Katsayısı	0,176	0,174
	p	0,123	0,127

Elde edilen bulgular ışığında imalat alt sektörlerindeki ortalama çalışan sayısı ile hem Türk Lirası hem de yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiş ($p>0,05$) ve H_2 hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla imalat alt sektörlerinde ortalama çalışan sayısı ile leasing amaçlı fon kullanımı arasında aynı yönde veya ters yönde anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmanın son aşamasında imalat alt sektörlerinde maddi duran varlıklardaki tutar üzerinde Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarının etkisini ölçmek amacıyla öncelikle maddi duran varlık tutarı belirlenmiştir. Bu kapsamda leasing konusuna doğrudan girmeyen arazi ve arsalar, yer altı ve yerüstü düzenleri ile verilen avansların yanında diğer maddi olmayan duran varlıklar ve amortismanlar hariç tutulmuştur. Regresyon analizinde normal dağılım koşulunun sağlanması için verilere logaritmik dönüşüm uygulanmıştır.

Regresyon analizi kapsamında öncelikle bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı problemini kontrol etmek amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Regresyon Analizi için Korelasyon Analizi

		Leasing (TL)	Leasing (YP)	MDV
Leasing (TL)	Korelasyon Katsayısı	1,000	0,695	0,749
	p	-	0,000	0,000
Leasing (YP)	Korelasyon Katsayısı	0,695	1,000	0,654
	p	0,000	-	0,000
MDV	Korelasyon Katsayısı	0,749	0,654	1,000
	p	0,000	0,000	-

Tablo 10 incelendiğinde bağımsız değişkenlerimiz olan Leasing (TL) ile Leasing (YP) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon söz konusu olmasına rağmen bu oranın 0,80'in altında olması nedeniyle çoklu bağlantı problemi görülmemiştir (Öztürk, 2006, s. 267).

Maddi duran varlıklar üzerinde Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımının etkisini tespit etmek amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 11. MDV Üzerinde TL ve YP Cinsinden Leasing Amaçlı Fon Kullanımının Etkisine Dair Regresyon Analizi

Model	B	Beta	t	p			
MDV	Sabit	3,617	11,142	0,000	R: 0,771	F: 55,071	
	Leasing (TL)	0,509	0,569	5,565	0,000	R ² : 0,595	p: 0,000
	Leasing (YP)	0,182	0,259	2,530	0,014	Düzeltilmiş R ² : 0,584	Durbin Watson: 1,827

Tablo 11 incelendiğinde R² değerinin 0,595 olduğu belirlenmiş olup buna bağlı olarak modelin, bağımlı değişkendeki değişimin %59,5'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu (F, $p<0,05$) belirlenmiş ve regresyon denklemi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

$$MDV = 3,617 + 0,509 * Leasing (TL) + 0,182 * Leasing (YP)$$

Buna göre Türk Lirası cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarının, yabancı para cinsinden fon kullanımının yaklaşık üç katı düzeyinde MDV tutarını etkilediği (0,509/0,182=2,79) belirlenmiştir. Türk lirası cinsinden leasing

amaçlı fon kullanımları yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarına göre maddi duran varlıklar üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğu için H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

6. SONUÇ

İşletmelerin yatırım yapmalarının önündeki en büyük engellerden biri, söz konusu yatırıma ait finansal imkanların kısıtlılığı veya ödeme koşullarının zorluğudur. Öz kaynaklarıyla yatırım yapmayı düşünmeyen veya öz kaynakları yatırım yapmaya yeterli olmayan işletmelerin başvurduğu yollardan biri leasing yöntemidir. Sağladığı vergisel avantajlar ve varlığa sahip olmayı elverişli hale getiren ödeme kolaylıkları başta olmak üzere birçok faydayı içinde barındıran leasing işlemleri, özellikle büyük ölçekli yatırım planlarında göz önünde bulundurulması gereken bir yapıya sahiptir. Leasing işlemlerinde Türk Lirası ve yabancı para cinsinden fon kullanımları gerçekleştirilmektedir. Söz konusu fon kullanımları sektörler arasında farklılık taşıdığı gibi aynı sektör içerisindeki alt sektörlerde de birbirinden ayrışabilmektedir.

Bu çalışmada imalat sektöründe leasing amaçlı fon kullanımlarının durumu incelenmiştir. Çalışmaya ait veriler TCMB tarafından yayımlanan sektör istatistiklerinden elde edilmiştir. Bu kapsamda yapılan ilk analizde yabancı para ve Türk Lirası cinsinden gerçekleştirilen fon kullanımlarının imalat alt sektörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Söz konusu bulguya ait hipotez test edilirken Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Ardından Spearman korelasyon testi uygulanarak imalat sektöründeki alt sektörlerde ortalama çalışan sayıları ile leasing amaçlı kullanılan fonların para cinsi arasındaki ilişki düzeyi incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Son olarak maddi duran varlıklar üzerinde Türk Lirası ve yabancı para cinsinden leasing amaçlı fon kullanımlarının etkisi incelenmiş ve bu kapsamda çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre maddi duran varlıklar üzerinde Türk Lirası cinsinden leasing amaçlı fon kullanımının yabancı para cinsinden olanlara göre daha fazla etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırma, daha önce leasing amaçlı fon kullanımlarına ilişkin herhangi bir araştırmaya ulaşamamış olması açısından önem taşımakla birlikte sadece imalat sektörünün 2021 yılına ait verilerinin incelenmesi yönüyle kısıtlı bir görünüm ortaya koymaktadır. Diğer sektörlerle karşılaştırmalı bir analizin yapılması, daha geniş bir bakış açısı ortaya koyulması açısından yararlı olacaktır.

YAZARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazar, çalışmanın tümüne tek başına katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N. ve Umut Erhan, D. (2020). TFRS 16 kiralama standardının finansal tablolar üzerine etkisi ve perakendecilik sektörü üzerine bir araştırma, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(1), 164-191.
- Alagöz, M. ve Zaif, F. (2020). Kiralama işlemlerinde kullanılan raporlama esaslarının işletme finansal yapısı ve karlılığı üzerine etkileri: perakende sektörü örneği, *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 6(3), 235-256.
- Altıntaş, T. (2013). Türkiye finansal raporlama standartları kapsamında yabancı para cinsinden yapılan finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe ve Denetim Bakışı*, (39), 103-124.
- Arzova, S. B. ve Şahin B. Ş. (2021). Kiralama işlemlerinin kiracı tarafından KGK yeni hesap planına göre raporlanmasının TFRS 16 ve BOBİ FRS bölüm 15 kapsamında incelenmesi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(1), 419-449.
- Aydın, N. (2008). *Genel işletme*, G. N. Zeytinoğlu (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Bıtrak, O. O. (2022). Türkiye’de finansal kiralama sektörünün piyasa yoğunlaşma analizi, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 441-470.

- Cengiz, S. (2017). Finansal kiralama işlemlerinin mevzuat boyutu ve muhasebe uygulamaları: TMS 17 ve VUK kapsamında incelenmesi, *Global Journal of Economics and Business Studies*, 6(11), 43-56.
- Chang, J., Yang, T. ve Shi, Y. (2021). *Finance leases: In the shadow of banks*, Review of Finance, Oxford University Press.
- Çağlar, R. U., Kılıç, O. ve Başer, U. (2016). Türkiye’de tarım sektöründe finansal kiralama, *Journal of Life Economics*, 3(2), 31-40.
- Çondur, F., Evlimoğlu, U. ve Bozdağlıoğlu, E. Y. (2008). Finansal yenilikler kapsamında leasingin KOBİ’lerde kullanımına ilişkin bir araştırma, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 1-26.
- Demirci, Ş. D. ve Kıymaz Kıvraklar, M. (2018). Ulusal ve Uluslararası düzenlemeler çerçevesinde finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, (10. Yıl Özel Sayısı), 508-531.
- Dinç, Y. ve Bakacak, M. E. (2021). Kiralama ve mülkiyetin devri ile sona eren finansal kiralama sözleşmeleri kapsamında gerçekleşen işlemlerin TMS / TFRS ve AAOIFI temelli raporlama farklılıkları, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 126-145.
- Duman, H., Polat, Y. ve Özal, H. (2016). Effects of financial leasing on financial ratios and tables by Turkish accounting standard 17 (TMS 17), *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3), 74-86.
- Ece, N. ve Özdemir, F. (2011). Halka açık finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin performans ölçümü ve analizinde kullanılan EVA ve TOPSİS yöntemlerinin hisse senedi değerleri ile karşılaştırmalı analizi, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 48(561).
- Ege, İ., Topaloğlu, E. E. ve Gizer, Z. (2012). Finansal krizlerin Türk bankacılık sistemindeki leasing ve factoring işlemlerine etkisi (2001-2010 dönemi), *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 159-169.
- Ercan, T. (2013). *6361 sayılı finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketleri kanunu ile nelere değişti?*. Seçkin Yayıncılık.
- FKB. (2023). <https://www.fkb.org.tr/raporlar-ve-yayinlar/raporlar/finansal-kiralama-sektor-raporlari> adresinden 13 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Gedik Göçer, S. ve Macit, D. (2019). Finansal kiralamanın devralma stratejisindeki rolü: pegasus hava taşımacılığı ve izair işbirliğine yönelik bir inceleme, *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2(4), 254-264.
- Gökgöz, A. (2013). Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 107-121.
- Gönen, S. ve Akça, N. (2014). Finansal kiralama işlemlerinin TMS-17 kiralama işlemleri standardı ve vergi usul kanunu açısından muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (64), 71-94.
- Gör, Y. ve Bilici, F. M. (2021). Financial performance of leasing companies between 2011-2020, *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 94-110.
- Güdelci, E. N. (2021). TFRS 16 kiralama standardının Türk perakende işletmelerinin finansal göstergelerine etkisi, *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(2), 355-372.

- Gülcan, N. (2022). Finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin finansal performans değerlendirmesinde VIKOR yönteminin uygulanması, *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 7(Özel Sayı), 2022, 235-247.
- Gürol, B. (2018). Faktoring, finansal kiralama ve leasing sektörlerinin performanslarının TOPSİS yöntemi ile ölçülmesi: Türkiye karşılaştırması, *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 61-73.
- İşler, D. B. ve Sungur, O. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ş. Kalaycı (Ed.), Asil Yayın Dağıtım.
- Kacı, T. (2020). Katılım bankacılığında uygulanan finansal kiralama yöntemindeki risk faktörünün islam hukuku açısından değerlendirilmesi, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 454-466.
- Karahan, M. (2019). Finansal kiralama işlemlerinin vergi usul kanunu ile büyük ve orta boy işletmeler (BOBİ) açısından karşılaştırılması üzerine bir değerlendirme, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2259-2285.
- Kaya, Y ve Utku, M. (2021). Faizsiz finans muhasebe standardı 8 (FFMS 8 icare ve icare müntehiye bitimlik) çerçevesinde finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(4), 693-710.
- Kayhan, F. (2022). Alternatif fonlama yöntemi olarak leasing sektörü: Türkiye finansal kiralama piyasası örneği, *Uluslararası Bankacılık Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 159-171.
- Kıracı, K. ve Asker, V. (2019). Hava aracı leasing şirketlerinin performans analizi: entropi temelli TOPSİS uygulaması, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (24), 17-28.
- Koç, F. (2022). Havacılık işletmeciliğinde covid 19 etkisi: finansal kiralama ve işletme karlılığı bakımından Türk hava yolları A.O. ile Lufthansa şirketlerinin analizi, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2051-2080.
- Koçyiğit, M. ve Kılıç, A. (2008). Leasing sektöründe KDV oranı değişikliğinin İMKB’de işlem gören leasing şirketlerinin hisse senedi getirisine etkisi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (40), 165-174.
- Kolpak, E. P., Gorynya, E. V., Shaposhnikova, A. I., Khasenova, K. E. ve Zemlyakova, N. S. (2016). Special aspects of leasing activities and Its meaning in conditions of enterprise competitiveness, *International Review of Management and Marketing*, 6(6), 126-133.
- Köksal, A. G. ve Beller, B. (2013). Finansal kiralama işlemlerinin TMS 17, vergi mevzuatı, BDDK tebliği açısından incelenmesi ve muhasebe uygulamaları, konferans bildirisi, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 150-171.
- Köse, Y. (2021). Havayolu sektöründe uçak leasing (kiralama) işlemleri, satınalma-kiralama kararı analizi: bir örnek olay incelemesi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 71-78.
- Krishnan, V. S. ve Moyer, R. C. (1994). Bankruptcy costs and the financial leasing decision, *Financial Management*, 23(2), 31-42.
- Kurt Cihangir, Ç. (2021). Türkiye’de enflasyon ve banka kredilerinin leasing işlemleri üzerindeki asimetric etkisi: NARDL modeli uygulaması, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(1), 28-46.
- Menderes, M. ve Malkoç, E. (2000a). Finansal kiralamanın (leasing) uygulanabilirliği ve ege üniversitesi hastanesi uygulamasının analizi, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 5(1), 29-46.

- Menderes, M. ve Malkoç, E. (2000b). Hastanelerde alternatif bir fon kaynağı olarak finansal kiralama (leasing), *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 5(2), 55-82.
- Okka, O. (1985). Satın alma ve kiralama kararları, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (7), 139-151.
- Öncü, M. A., Çatı, K. ve Beşiroğlu, M. (2008). Finansal kiralama (leasing): İstanbul'daki havayolu şirketlerinde bir araştırma, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(1).
- Özcan, M. ve Durmuşoğlu, S. M. (2022). Yenilenebilir enerji yatırımlarının finansmanında yeşil tahvillerin kullanımı, *Mühendis ve Makina*, 63(707), 279-313.
- Özdemir, M. (1988). Tekstil sektörünün modern tekstil makinaları açığını kapamada ithalat yolu ile kiralamanın önemi ve sağlayabileceği yararlar, *Tekstil ve Mühendis*, 2(7), 24-29.
- Özdoğan, B. ve Uygun, U. (2020). TMS 17 kiralama işlemleri standardından TFRS 16 kiralama standardına geçişte BIST şirketlerine yönelik sektörel etkilerin karşılaştırmalı analizi, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 209-227.
- Öztoprak, E. (2014). Kiralama yoluyla araba temin eden bir işletmede AHP yöntemi uygulaması, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 337-348,
- Öztürk, E. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Ş. Kalaycı (Ed.), Asil Yayın Dağıtım,
- Parasız, İ. (1990). "Leasing ", " factoring", "forfaiting" ve karşılıklı ticaret, *Tekstil ve Mühendis*, 4(19), 26-35.
- Resmî Gazete. (2011). *Mal ve hizmetlere uygulanacak katma değer vergisi oranlarının tespitine ilişkin kararda değişiklik yapılmasına dair karar*, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/12/20111227.htm> adresinden 28 Ağustos 2023 tarihinde alınmıştır.
- Ryabchenko, A. V., Shmatova, E. V., Pazderova, V. Y., Tkhangapso, R. A. ve Khot, F. T. (2016). Topical issues of accounting of leasing transactions in terms of international financial reporting standards, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 6(2), 225-232.
- Sabuncu, B. (2017). Finansal kiralama şirketlerinde riskten korunma muhasebesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (73), 93-112.
- Selimler, H. ve Taş, C. (2019). Finansman, faktoring ve leasing şirketlerinin kredi yönetim performansının TOPSIS yöntemi ile değerlendirilmesi: (2015 – 2018), *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 286-306.
- Sevil, G. (2019). *Finansal yönetim II*, N. Aydın, (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sinan, Ş. N. (2023). Ghassan el-şeyh, islam hukukunda finansal kiralama, dimaşk: daru'l-kalem yayınevi, 1.baskı/2010 kitap incelemesi, *İslam Ekonomisi Dergisi*, 3(1),90-95.
- Solifi. (2023). https://storage.pardot.com/682923/16772297792zz5BW1M/Solifi_Global_Leasing_Report_2023.pdf adresinden 13 Mart 2023 tarihinde alınmıştır.
- Şengür, E. D. (2013). Finansal kiralama işlemlerinde kiracı açısından asgari kira ödemelerinin hesaplanması ve finansal raporlama üzerindeki etkileri, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 263-279.

- Şişman, D. ve Şişman, M. (2017). Finansal kiralama (leasing) ve ekonomi için önemi: riskler, avantajlar, *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 144-154.
- TCMB, (2023). <https://www3.tcmb.gov.tr/sector/#/tr/C/imalat> adresinden 14 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- TFRS 16. (2023). *Kiralamalar*. https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Kirmizi_Kitap/TFRS/TFRS%2016.pdf adresinden 28 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Turan Kurtaran, A. (2016). Finansal kiralamanın küçük ve orta ölçekli imalat işletmelerinin finansal performansı üzerindeki etkisinin incelenmesi, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (17), 1-24.
- Türkiye İş Bankası. (2023). *Leasing nedir, leasing türleri nelerdir?*. <https://www.isbank.com.tr/blog/leasing-nedir-turleri-nelerdir> adresinden 28 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Uçar, N. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ş. Kalaycı (Ed.), Asil Yayın Dağıtım.
- Wang, W., Feng, L., Li, Y., Xu, F. ve Deng, Q. (2020). Role of financial leasing in a capital-constrained service supply chain, *Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review*, (143), 1-21.
- Yalçın, S. (2019). Muhasebe mevzuatı ve standartlarında kiralama işlemleri: muhasebeleştirme, ölçüm, sunum ve açıklamalar, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1619-1641.
- Yenisu, E. (2022). VUK/MSUGT, TMS/TFRS ve BOBİ FRS kapsamında finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesi: karşılaştırmalı bir analiz, *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(2), 331-355.
- Yıldırım, S., Albez, A. ve Küçük, O. (2010). KOBİ'lerde finansal kiralamadan (leasing) yararlanma düzeyi: bir uygulama, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 361-376.